

De koeien van Ad en Marian van Rees uit Brandwijk lopen zo lang mogelijk buiten. De belangrijkste reden hiervoor is vooral het hoge eiwitgehalte in de melk dankzij vers najaarsgras.

Ad van Rees: 'Pinken niet tegelijk ontwormen en behandelen tegen leverbot'

Het is tien uur 's morgens wanneer de koeien van Ad en Marian van Rees uit het Zuid-Hollandse Brandwijk grazen in de schitterende herfstzon. De honderdkoppige veestapel van Van Rees begraast zo lang mogelijk de 60 hectare die de huiskavel bevat. Die lange weideperiode geldt ook voor het oudere, drachtige jongvee, dat op afstand op 20 hectare natuurgrond loopt. 'De koeien bepalen zelf wanneer het tijd is voor opstallen', beantwoordt Van Rees de vraag wanneer de staldeuren definitief dichtgaan. 'Op een gegeven moment gaan ze steeds korter weiden en nemen ze steeds meer kuilgras op in de stal. Ik probeer het weiden te stimuleren door twee keer per dag een nieuw stuk grasland te geven. Deze manier van rantsoenbeweiding werkt op onze smalle, lange percelen het beste. Standweiden of elke drie dagen omweiden geeft te veel grasverlies en onrust in het koppel.'

Opstallen kost melkeiwit

'Er zit iets in het najaarsgras dat het melkeiwit enorm stimuleert', noemt Van Rees als een van de belangrijkste redenen om koeien tot laat in het seizoen te weiden. 'Met het toenemen van het winterrantsoen zie je het eiwitgehalte dalen. Je kunt vervolgens soja voeren wat je wilt, maar je verliest altijd aan melkeiwit wanneer de koeien volledig overgaan op het winterrantsoen. In het voorjaar melk je gemakkelijk veel liters uit vers gras, in het najaar veel eiwit.'

Van Rees boert extensief en op een nagevoeg geheel grasrantsoen gedurende zomer en winter produceren de koeien gemiddeld bijna 8000 kg melk met 4,50 % vet en 3,45 % eiwit. Het eiwitgehalte in het najaar overstijgt dikwijls de 3,60 procent.

Van Rees is een groot fan van beweiden. 'Ik houd vanwege de kosten niet van alle mechanisatie en arbeid die erbij komen kijken wanneer je koeien op stal houdt.

Maaien, inkuilen, mest uitrijden en iedere dag weer een rantsoen voor het vorek. Het scheelt een hoop werk als je de koe het allemaal zelf laat doen. Twee keer per dag draad verzetten betekent ook arbeid, maar het is wel licht werk. We werken met een quad, dan valt de tijd om achter naar het land te gaan nog wel mee. Bovendien werk je buiten in de natuur. Ik heb eens met een Deense veehouder gepraat die de koeien volledig op stal houdt en al het landwerk uitbesteedt. Hij zat de hele dag in de stal, zijn huidskleur leek wel op die van mensen die dagelijks op kantoor zitten. Dat zou niets voor mij zijn.'

Leverbotbehandeling

De jongste dieren zijn inmiddels na een korte weideperiode alweer op stal. 'Vanaf een halfjaar oud gaan ze vanaf juli een week of vijf op etgroen naar buiten. Ik wil dat ze leren grazen, een lichte wormbesmetting oplopen en de sloten kennen.'

Eenmaal weer op stal krijgen ze een ontwormingsbehandeling. 'De veengrond zorgt ervoor dat we ook tegen leverbot moeten behandelen. Dat gebeurt standaard aan het begin van de droogstand en bij de pinken een maand na het opstallen. We willen de pinken namelijk niet tegelijk ontwormen en behandelen tegen leverbot. Ze moeten wel de tijd krijgen om al die medicijnen te verwerken.'

Vanaf dit jaar zullen het de ganzen zijn die de koeien de stal in jagen. 'Voor het eerst is ons land als foerageergebied aangewezen is. De afspraak is dat de melkkoeien uiterlijk tot 15 november buiten lopen', aldus Van Rees, die nauw betrokken is bij het project om voor het foerageren van de ganzen een vergoeding te krijgen. 'We hebben eens een jaar de melkkoeien tot 4 december buiten laten lopen. Dat zal nu niet meer lukken, maar we proberen het wel zo lang mogelijk te rekken.'

Jaap van der Knaap

Met zorg weiden

'Verlies aan groei in het najaar haal je niet meer in'

De conditie van het jongvee vormt voor de familie Potters de belangrijkste graadmeter om het moment van opstallen te bepalen. Ze weiden de jongste categorie voortdurend op etgroen.

Het beweidsplan voor het jongvee van de familie Potters uit Roosendaal is erop gericht het jongvee vanaf zes maanden volledig te laten grazen. Zo veel mogelijk dieren gelegenheid bieden om te weiden staat voor Kees (67), Wim (38) en Manuela (34) Potters niet gelijk aan een zo lang mogelijke weidegang. 'Voordat het vee naar buiten gaat, maaien we alle percelen. Het voorjaarsgras heeft de beste kwaliteit, dat is bedoeld voor het melkvee', verklaart Wim Potters. Zijn koeien realiseren een gemiddelde 305-dagenproductie van 10.416 kg melk met 4,20 % vet en 3,52 % eiwit.

In totaal heeft Potters 35 hectare grond waarvan 30 hectare huiskavel, daarop grazen in totaal vier koppels: de vijftig zwartbonte melkkoeien, de droge koeien met het drachtige jongvee, een groep pinken van 12 tot 16 maanden en een groep van zes maanden tot één jaar. Voordat de jongste twee groepen de wei in mogen - zodra de hergroei dat toelaat - behandelt Potters het jongvee met Eprinen tegen long- en maagdarmwormen. 'Na zes weken halen we ze naar binnen voor een herhalingsbehandeling. Omdat alle grond rondom de stal ligt, is dat een kleine moeite.'

Ondanks deze bescherming biedt Wim Potters de behandelde groepen in zijn beweidsplan elke drie weken etgroen aan. Het ontwormen is daarbij een extra actie puur vanuit de gedachte dat voorkomen altijd nog beter is dan genezen. 'Etgroen is in hoofdzaak van belang om ziekten te voorkomen. Met het oog

op paratuberculose willen we de jongste dieren bijvoorbeeld zo min mogelijk in contact laten komen met mestresten.' Kees Potters vult aan dat de hogere voederwaarde een andere reden vormt bij de voorkeur voor etgroen: 'Eenmaal buiten krijgt het jongvee geen brok meer, dan is een hoge voederwaarde belangrijk voor de groei.' Omdat Potters de jongste groepen weidt op schoon grasland is ontwormen bij het opstallen niet nodig. De melkkoeien schaart Potters vroegtijdig uit zodat voor hen altijd gras van hoge kwaliteit beschikbaar is en er voldoende grasaanbod overblijft voor drachtig jongvee en de droge koeien. Deze groep weidt hij achter het melkvee aan. 'Droge koeien moeten bewegen, bovendien voorkomen we op deze manier klauwproblemen. Buiten is altijd beter dan op beton.'

Najaarsgras voor weilandbloter

Tijdig opstallen is een speerpunt in het beweidsplan van het bedrijf vlak boven de Belgisch-Nederlandse grens. 'Laat je dieren te lang buiten, dan loop je het risico op groeivertraging. Dat verlies aan groei haal je niet meer in. We houden de conditie van de dieren nauwlettend in de gaten, dat is de belangrijkste graadmeter om te bepalen wanneer het vee naar binnen moet.'

Daarnaast vormt het weer een doorslaggevende factor. 'Bij natte omstandigheden kun je wachten op problemen met diarree,' licht Kees Potters toe, 'zeker wanneer de koeien niet meer droog kunnen liggen.' Ongeacht het aanbod en de kwaliteit van gras komt het er in de praktijk op neer dat de dieren tot 16 maanden in september op stal gaan. Gras dat overblijft is bedoeld voor drachtig jongvee, mits het weer dat toelaat, droge koeien en de weilandbloter. 'Ik zet de bloter al snel in om de grasmat winterklaar te maken.'

Een overschot aan najaarsgras voorkomt

Wim Potters: 'Vanaf eind juli niet meer bemesten'

de veehouder door vanaf eind juli niet meer te bemesten. Vanwege de grondsoort, overwegend zand, spelen de draagkracht en het risico op leverbotbesmetting bij het opstallen geen rol.

Tijmen van Zessen

'Koeien bepalen zelf wanneer het tijd is voor opstallen'

Extra melkeiwit